

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 380/08-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. F. L., B., zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 193/2004, za účasti Okresného súdu Poprad, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 193/2004 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Poprad prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 193/2004 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. F. L. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 700 € [slovom sedemsto eur (21 088,20 Sk)], ktoré mu je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad je povinný uhradiť Ing. F. L. trovy konania v sume 265,92 € [slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiatdva centov (8 011,08 Sk)] na účet jeho právneho zástupcu JUDr. S. J., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 380/08 zo 16. decembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. F. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 193/2004 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vo svojom mene, a zároveň aj ako zástupca obchodnej spoločnosti A., spol. s r. o., B. (ďalej aj „žalobca v 2. rade“), a zástupca P. S. podal 24. februára 2004 Okresnému súdu Kežmarok žalobu o náhradu škody spôsobenej nezákonným a nesprávnym úradným postupom s prísl. proti Obci S., proti Slovenskej

republike (zastúpenej piatimi ministerstvami a Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky) a proti R. K., S. Zároveň sťažovateľ ako zástupca všetkých žalobcov vzniesol námietku zaujatosti všetkých sudcov Okresného súdu Kežmarok. Na základe rozhodnutia Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 NcC 3/2004 z 28. mája 2004 bola vec prikázaná na prerokovanie okresnému súdu, kde je od 18. júla 2004 vedená pod sp. zn. 10 C 193/2004.

Keďže podľa vyjadrenia sťažovateľa sa v jeho právnej veci nekonalo, podal viacero sťažností predsedovi okresného súdu na prieťahy v konaní, ktoré boli vyhodnotené ako čiastočne dôvodné, čo bolo zdôvodňované dočasným pridelením zákonného sudcu na výkon funkcie na krajskom súde. Zároveň predseda okresného súdu sťažovateľovi oznámil, že zo strany súdu boli prijaté opatrenia na zabezpečenie plynulosti ďalšieho priebehu konania.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a domáhal sa aj uloženia príkazu okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 659,70 € (50 000 Sk), ako aj úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 7/ÚS/2008 doručeným ústavnému súdu 9. januára 2009, v ktorom okrem chronológie procesných úkonov uviedol:

„Ide o značne komplikovanú vec tak po skutkovej stránke, ako aj po právnej stránke. Žalobcovia 1/ až 3/, pričom za žalobcov 2/ a 3/ navonok koná žalobca 1/ Ing. F. L. podali spoločnú žalobu, obsahujúcu 6 žalobných návrhov, a to jednak voči orgánu územnej samosprávy (žalovaný 1/), jednak voči štátu (žalovaný 2/) a jednak voči fyzickej osobe (teraz zomrelý žalovaný 3/). Jednotlivé žalobné návrhy sú uplatňované voči každému

zo žalovaných z rôznych dôvodov a aj podľa rozdielnej právnej úpravy, vrátane rozdielnej časovej pôsobnosti do úvahy prichádzajúcich hmotnoprávných predpisov. Odôvodnenie žaloby a pripojené listinné dôkazy sú spoločné pre všetkých žalovaných, čím sa značne komplikuje jasné posúdenie každého žalovaného nároku buď len voči jednému, niektorým alebo všetkým žalovaným. Na druhej strane aj samotní žalovaní namietajú nezrozumiteľnosť a zmätočnosť žaloby napriek jej oprave a takisto bude potrebné sa vysporiadať aj s námietkami žalovaných o nedostatku právomoci, resp. príslušnosti súdu pri niektorých žalovaných nárokoch. Žalobcovia takto zbytočne skomplikovali súdne konanie, hoci mohli podať samostatné žaloby o samostatných nárokoch voči jednotlivým žalovaným, čím by sa iste urýchlilo konanie o každej veci. Za procesnej situácie, keď sa na ich návrh vedie konanie o spoločných 6-tich žalovaných nárokoch proti žalovaným 1/ až 3/ a keď žalobcovia prednášajú ku všetkým žalovaným nárokom a ku všetkým žalovaným spoločné dôkazy, za rešpektovania zásady hospodárnosti konania sa tieto spoločné dôkazy nedajú oddeliť vo vzťahu k jednotlivým žalovaným nárokom, a preto ani nie je vhodné, aby sa vylúčili niektoré žalované nároky a voči niektorým žalovaným na samostatné konania tak, ako to žalobcovia po prvýkrát uviedli vo svojom odvolaní zo dňa 27. 10. 2008 voči uzneseniu o prerušení konania do skončenia dedičského konania po nebohom žalovanom 3/ R. K. “

Okresný súd k prekážkam konania uviedol, že „žalovaný 3/ R. K. zomrel dňa 25. 7. 2007, čím stratil spôsobilosť byť riadnym účastníkom konania. Dedičské konanie po ňom, vedené na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 4D/367/2007, doteraz nie je právoplatne skončené, a preto s prihliadnutím aj na vyslovený právny názor odvolacieho Krajského súdu v Prešove v jeho uznesení z 29. 5. 2008 bolo potrebné rozhodnúť o prerušení konania až do právoplatného skončenia dedičskej veci po ňom s tým, že potom budú splnené procesné podmienky, aby súd pokračoval v konaní s jeho právnymi nástupcami – dedičmi.“.

Podľa vyjadrenia okresného súdu aj sťažovateľ spôsobil prierahy, pretože „súd sa opakovane zaoberal odstraňovaním väd žaloby a upresňovaním pasívnej legitimácie účastníkov. Tým došlo k zbytočnému predlžovaniu konania do prípravy jednotlivých pojednávaní. Tieto prierahy spôsobili žalobcovia svojimi nezrozumiteľnými a zbytočne

komplikovanými návrhmi, ktoré boli opravované jednak písomne a jednak aj na pojednávaniach súdu. K ďalším prieťahom zo strany žalobcov došlo podaním ich procesného návrhu na vstup nového žalobcu 2/ do konania. Tým sa opätovne zdržalo nariadenie ďalšieho pojednávania vo veci. I keď žalobcovia majú právo podať opravné prostriedky, k ďalšiemu predlžovaniu konania dochádza aj nimi podanými odvolaniami, o ktorých zakaždým musí rozhodnúť odvolací súd, pričom opakované odvolacie konania si zakaždým vyžadujú istý čas, po ktorý sa v merite veci ďalej nepokračuje v konaní“.

K otázke, či v konaní došlo k prieťahom, ktoré boli spôsobené súdom, sa okresný súd vyjadril takto:

„Tak, ako to vyplýva z už spomínanej chronológie doteraz vykonaných procesných úkonov vo veci, k subjektívnym prieťahom zo strany súdu v priebehu konania nedošlo. Jediný čas, kedy nebol dlhšie vykonaný úkon, a to v 4. štvrtroku 2005 až v 1. polroku 2006, súvisí s potrebou zákonného sudcu riešiť ďalšie naliehavé, zdĺhavé alebo neodkladné kauzy po návrate z polročnej stáže na nadriadenom súde.“

V závere vyjadrenia okresný súd vyhodnotil napadnuté konanie takto:

„Zo strany žalobcov išlo o zbytočné prieťahy, ktoré spôsobili tým, že ich pôvodná žaloba mala viac väd, ktoré súd opakovane opravoval a doplňal. Pokiaľ by žalobcovia využili svoje právo a podali niekoľko samostatných žalôb, iste by tým urýchlili konanie o každej z nich. Hoci je súd v zmysle O. s. p. povinný vysporiadať sa s vadami žaloby, resp. s akýmikoľvek procesnými návrhmi účastníkov, takýto postoj žalobcov značne zaťažuje súd tak po časovej stránke, ako aj po pracovnej stránke v súvislosti so štúdiom rozsiahleho spisu a náročnejšej prípravy jednotlivých pojednávaní. Prieťahy spôsobené súdom uvedené v predchádzajúcej stati nie sú zbytočné, ale sú objektívne. Povinnosťou súdu je rovnako postupovať a v primeraných lehotách vybavovať všetky pridelené kauzy bez ohľadu na to, či sú skutkovo a právne jednoduchšie alebo zložitejšie. Súd nemôže dávať prednosť zložitejšej kauze pred inými prejednávateľnými kauzami a takto postupoval aj v kauze sťažovateľa.

Objektívne predĺženie konania súviselo s dlhším onemocnením zákonného sudcu.

V prípade, ak by súd dospel k záveru, že v určitom štádiu konania súd v primeraných lehotách nekonal, navrhujeme zamietnuť jeho návrh na primerané finančné zadostučinenie, pretože sťažovateľ tento svoj nárok nijakým spôsobom nepreukázal.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 26. januára 2009, v ktorom okrem iného uviedol:

«Sťažovateľ nesúhlasí s tvrdeniami Okresného súdu Poprad uvedenými v predmetnom vyjadrení, v zmysle ktorých Okresný súd Poprad označuje konanie vedené na tamojšom súde pod sp. zn. 10C/193/2004 ako skutkovo a právne zložité a značne komplikované. Skutočnosť, že na strane žalovaných vystupuje viac subjektov, v danom prípade 6 žalovaných, nespôsobuje v priamej príčinnej súvislosti komplikovanosť sporu. Sťažovateľ nemôže súhlasiť ani s ďalšími skutočnosťami tvrdenými Okresným súdom Poprad, ktoré uvádzajú, že k prieťahom dochádzalo v dôsledku konania sťažovateľa, ktorý niekoľkokrát menil žalobný návrh. Sťažovateľ v podaní nazvanom „oprava návrhu“ v skutočnosti len doplnil ďalšie skutočnosti na objasnenie skutkového stavu veci, petitu návrhu sa však predmetné podania netýkali.

Nadalej mám za to, že konanie o náhradu škody spôsobenej nesprávnym a nezákonným úradným postupom, nie je právne ani skutkovo zložitým konaním a spadá do bežnej súčasti rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Hoci v konaní vystupuje väčší počet účastníkov na strane žalovaných, sťažovateľ z dôvodu, že tieto veci spolu skutkovo súvisia a týkajú sa tých istých účastníkov, podal jeden návrh na náhradu škody proti všetkým týmto účastníkom. V zmysle § 112 ods. 2 O. s. p. ak sa v návrhu na začatie konania uvádzajú veci, ktoré sa na spojenie nehodia, alebo ak odpadnú dôvody, pre ktoré súd veci spojil, môže súd niektorú vec vylúčiť na samostatné konanie. Okresný súd Poprad tak neurobil, hoci vo svojom vyjadrení namieta, že konanie by sa značne urýchlilo podaním samostatných žalôb proti jednotlivým žalovaným. Konaním o merite veci so všetkými šiestimi žalovanými uvedenými sťažovateľom vo svojom návrhu dal súd najavo, že vylúčenie vecí na samostatné konanie nie je až také nevyhnutné ako Okresný súd Poprad uvádza vo svojom vyjadrení.

Podľa názoru sťažovateľa k zbytočným prieťahom v predmetnom konaní dochádzalo jednak v dôsledku pravidelnej neúčasti žalovaných na pojednávaniach, pričom zo strany súdu neboli urobené poriadkové opatrenia, ktoré O. s. p., v daných prípadoch pripúšťa,

a jednak tak, ako už bolo uvedené v ústavnej sťažnosti, v dôsledku polročnej stáže zákonného sudcu na nadriadenom súde. Nie je možné akceptovať odôvodnenie Okresného súdu Poprad, že po návrate zákonného sudcu zo stáže boli určité prietahy spôsobené potrebou riešiť aj ďalšie naliehavé prípady. Daný postup súdu nie je v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čo v konečnom dôsledku potvrdil aj sám Okresný súd Poprad vo svojom vyjadrení, keď skonštatoval, že „povinnosťou súdu je rovnako postupovať a v primeraných lehotách vybavovať všetky pridelené kauzy bez ohľadu na to, či sú skutkovo a právne jednoduchšie alebo zložitejšie, pričom súd nemôže dávať prednosť zložitejšej kauze pred inými prejednávateľnými kauzami“. Napriek tomu prietahy v konaní Okresný súd Poprad odôvodnil potrebou zákonného sudcu riešiť iné zdĺhavé, naliehavé, neodkladné kauzy. Spoukazom na ustálenú judikatúru Ústavného súdu SR mám za to, že personálne ani organizačné problémy súdu nie sú dostatočne relevantné pre ospravedlnenie a posúdenie, či a prečo došlo k prietahom v konaní.

Existujúci a prietahmi udržiavaný stav právnej neistoty sťažovateľa, ktorý negatívne zasiahol majetkové, osobnostné a podnikateľské aktivity sťažovateľa, je možné odstrániť len právoplatným rozhodnutím súdu vydaným v čo najkratšom čase. Pretrvávajúce prietahy a nečinnosť súdu nielen že zvyšujú právnu neistotu sťažovateľa, ale predovšetkým porušujú jeho ústavné právo garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Z vyššie uvedených dôvodov Vám oznamujeme, že trváme na podanej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu a žiadame rozhodnúť v jej intenciách ako sme navrhovali.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 10 C/193/2004 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 25. februára 2004 podal na Okresnom súde Kežmarok sťažovateľ spolu s ďalšími dvoma žalobcami žalobu o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím

a nesprávnym úradným postupom podľa § 1 a § 18 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom proti trom žalovaným a zároveň vzniesol námietku zaujatosti všetkých sudcov tohto súdu,

- 12. mája 2004 po vyjadrení všetkých sudcov bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie, ktorý 25. mája 2004 rozhodol tak, že vec prikázal na prerokovanie okresnému súdu,

- 18. júla 2004 bol spis predložený okresnému súdu a pridelený zákonnej sudkyňi a od 31. decembra 2004 bol z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne na sťaž na nadriadený súd pridelený ďalšiemu sudcovi,

- 15. apríla 2005 okresný súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k žalobe, a to v lehote 30 dní (čo žalovaní urobili v priebehu mája až novembra 2005),

- 25. mája 2006 okresný súd vyzval sťažovateľa na doplnenie a opravu žaloby (sťažovateľ tak urobil 16. júna 2006),

- 5. septembra 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. október 2006, vyzval žalovaných na vyjadrenie k doplnenej žalobe, urgoval zaslanie spisov z Okresného súdu Kežmarok a vyžiadal si od Správy katastra K. kópie listinných dôkazov,

- 19. októbra 2006 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo po vykonanom dokazovaní odročené na 27. november 2006, a pojednávanie uskutočnené v tomto termíne bolo po vykonanom dokazovaní odročené na 12. január 2007; a aj toto pojednávanie bolo po vykonanom dokazovaní odročené, a to na 2. marec 2007,

- 21. februára 2007 žalobca v 2. rade navrhol okresnému súdu, aby na jeho miesto vstúpil J. L., pretože došlo k právnej skutočnosti (prevodu pohľadávky), ktorá má za následok prechod práv a povinností,

- 31. júla 2007 okresný súd rozhodol o návrhu žalobcu v 2. rade tak, že ho zamietol,

- 6. septembra 2007 žalobca v 2. rade podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 31. júla 2007,

- 16. októbra 2007 okresný súd zastavil konanie voči žalovanému v 3. rade z dôvodu jeho úmrtia,

- 8. novembra 2007 sťažovateľ podal v mene všetkých žalobcov odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania,

- 3. decembra 2007 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach,
- 29. mája 2008 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh žalobcu v 2. rade, a zrušil uznesenie okresného súdu, ktorým bolo zastavené konanie voči žalovanému v 3. rade (spis bol vrátený okresnému súdu 8. júla 2008),
- 9. júla 2008 okresný súd zisťoval u príslušného súdneho komisára stav dedičského konania po zomrelom žalovanom v 3. rade (odpoveď doručená okresnému súdu 15. júla 2008)
- 30. septembra 2008 okresný súd prerušil konanie vedené pod sp. zn. 10 C 193/2004 (potom, ako overoval aktuálny stav dedičského konania) do právoplatného skončenia predmetnej dedičskej veci,
- 8. januára 2009 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o prerušení konania.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre

ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 41/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako ESLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o náhrade škody s príslušenstvom podľa osobitného zákona z dôvodu nesprávneho úradného postupu.

Okresný súd vo vyjadrení ku skutkovej a právnej zložitosti veci uviedol:

„Ide o značne komplikovanú vec tak po skutkovej stránke, ako aj po právnej stránke. Žalobcovia 1/ až 3/, pričom za žalobcov 2/ a 3/ navonok koná žalobca 1/ Ing. F. L. podali spoločnú žalobu, obsahujúcu 6 žalobných návrhov, a to jednak voči orgánu územnej samosprávy (žalovaný 1/), jednak voči štátu (žalovaný 2/) a jednak voči fyzickej osobe (teraz zomrelý žalovaný 3/). Jednotlivé žalobné návrhy sú uplatňované voči každému zo žalovaných z rôznych dôvodov a aj podľa rozdielnej právnej úpravy, vrátane rozdielnej časovej pôsobnosti do úvahy prichádzajúcich hmotnoprávných predpisov. Odôvodnenie žaloby a pripojené listinné dôkazy sú spoločné pre všetkých žalovaných, čím sa značne komplikuje jasné posúdenie každého žalovaného nároku buď len voči jednému, niektorým alebo všetkým žalovaným. (...) Žalobcovia takto zbytočne skomplikovali súdne konanie, hoci mohli podať samostatné žaloby o samostatných nárokoch voči jednotlivým žalovaným, čím by sa iste urýchlilo konanie o každej veci. Za procesnej situácie, keď sa na ich návrh vedie konanie o spoločných 6-tich žalovaných nárokoch proti žalovaným 1/ až 3/ a keď žalobcovia prednášajú ku všetkým žalovaným nárokom a ku všetkým žalovaným spoločné dôkazy, za rešpektovania zásady hospodárnosti konania sa tieto spoločné dôkazy nedajú oddeliť vo vzťahu k jednotlivým žalovaným nárokom, a preto ani nie je vhodné, aby sa vylúčili niektoré žalované nároky a voči niektorým žalovaným na samostatné konania tak, ako to žalobcovia po prvýkrát uviedli vo svojom odvolaní zo dňa 27. 10. 2008 voči

uznesení o prerušení konania do skončenia dedičského konania po nebohom žalovanom 3/R. K. “

V zhode s názorom uvedeným vo vyjadrení okresného súdu ústavný súd pripúšťa určitú mieru právnej, ako aj skutkovej zložitosti veci (viacero žalovaných, pričom v priebehu konania došlo k úmrtiu jedného z nich, nutnosť vyžiadania súvisiacich spisov z iného okresného súdu, ako aj iných listinných dôkazov zo Správy katastra K., priestupkových spisov z Obvodného úradu K ...).

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv.

Je pravdou, že okresný súd 25. mája 2006 (po takmer 2 rokoch od predloženia spisu) musel vyzvať sťažovateľa podľa § 43 OSP na opravu a doplnenie žaloby (na riadne, resp. správne označenie niektorých žalobcov, na odôvodnenie aktívnej legitímácie žalobcov, na upresnenie niektorých častí petitu žaloby v súlade s v tom čase platnou právnou úpravou...). Sťažovateľ v podaní doručenom 16. júna 2006 reagoval na výzvu okresného súdu a v zmysle jej obsahu upresnil označenie žalovaných, zároveň rozšíril okruh doterajších žalovaných a skutkovo a právne upresnil odôvodnenie uplatnených nárokov podľa pôvodného bodu 1 až 6 petitu žaloby s tým, že doterajšie body petitu žaloby 1, 2, 4 a 6 súčasne aj zmenil (rozšíril). Po upresnení žalobného návrhu sa na okresnom súde za osobnej účasti sťažovateľa uskutočnili tri pojednávania (19. októbra 2006, 27. novembra 2006 a 12. januára 2007), ktoré boli po vykonanom dokazovaní odročené vždy na konkrétny termín. Sťažovateľ na prvom pojednávaní upresnil okruh a označenie žalovaných a na druhom pojednávaní alternatívne doplnil bod 6 petitu žaloby.

Ústavný súd preto čiastočne súhlasí s vyjadrením okresného súdu, ktorý uviedol, že aj samotný sťažovateľ prispel ku vzniku zbytočných priet'ahov, a to hlavne „nezrozumiteľnými a zbytočne komplikovanými návrhmi“, podaním procesného návrhu na zmenu účastníka konania, podávaním opravných prostriedkov proti niektorým

rozhodnutiam okresného súdu, čím bol spis predkladaný odvolaciemu súdu, čo spôsobilo taktiež predĺženie súdneho konania.

K určitému časovému predĺženiu konania došlo aj tým, že sťažovateľ ako zástupca žalobcu v 2. rade podal okresnému súdu 21. februára 2007 z dôvodu postúpenia pohľadávky na inú osobu návrh na zmenu účastníka konania, ktorý okresný súd zamietol. Medzitým z dôvodu úmrtia žalovaného v 3. rade okresný súd konanie proti nemu zastavil. Proti obom rozhodnutiam bolo podané odvolanie. Odvolania boli odvolaciemu súdu predložené súčasne a krajský súd o nich rozhodol 29. mája 2008 jedným uznesením, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na zmenu účastníka konania a zrušil a vrátil okresnému súdu uznesenie o zastavení konania proti žalovanému v 3. rade. Spis sa nachádzal na krajskom súde od 3. decembra 2007 do 8. júla 2008 (t. j. 8 mesiacov).

V súvislosti s názorom okresného súdu, že sťažovateľ prispel k priet'ahom v konaní už uvedeným správaním, kvôli čomu bolo nevyhnutné opakovane predkladať spis krajskému súdu, ústavný súd poukazujúc na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 102/05) konštatuje, že využitie možností daných účastníkovi procesnými predpismi (Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy (I. ÚS 31/01) spôsobené sťažovateľom (účastníkom konania). Využitie týchto procesných prostriedkov nie je príčinou zdĺhavého konania, ale spôsobom realizácie práva na súdnu ochranu (I. ÚS 52/01). Navyše sťažovateľ bol pri ich uplatnení sčasti úspešný (odvolací súd zrušil rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania proti žalovanému v 3. rade).

Pre úplnosť treba dodať, že keď na jednej strane sťažovateľ ako účastník konania využije na svoju obranu procesné prostriedky dané mu príslušným procesným kódexom, na druhej strane musí počítať s tým, že ich využitie môže mať za následok spomalenie postupu všeobecného súdu pri prerokovaní veci samej a že tento dôsledok (predĺženie konania) nemôže v sťažnosti podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy následne úspešne pripísať výlučne postupu konajúceho súdu.

Taktiež podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu nemožno pripísať na ťarchu všeobecného súdu časový úsek konania, počas ktorého všeobecný súd rozhoduje v zákonných lehotách o procesných návrhoch účastníka konania (napr. III. ÚS 274/03, IV. ÚS 142/07, IV. ÚS 52/08).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal samotným postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Predmetné súdne konanie trvá viac ako päť rokov, pričom pred okresným súdom viac ako štyri a pol roka.

Okresný súd po prikázaní veci na prerokovanie, resp. po predložení spisu 18. júla 2004, až do 25. mája 2006 odstraňoval nedostatky žalobného návrhu a zabezpečoval vyjadrenia jednotlivých žalovaných k podanej žalobe. Po vykonaní prvotných jednoduchých úkonov potrebných na nariadenie pojednávania nariadil prvé pojednávanie na 19. október 2006. Ďalej sa na okresnom súde uskutočnili ďalšie dve pojednávania, a to 27. novembra 2006 a 12. januára 2007. Po pojednávaní uskutočnenom 12. januára 2007 podal sťažovateľ ako zástupca žalobcu v 2. rade návrh na zmenu účastníka konania, ktorému okresný súd 31. júla 2007 nevyhovel. Taktiež okresný súd 16. októbra 2007 rozhodol o zastavení konania proti žalovanému v 3. rade z dôvodu jeho úmrtia. Proti obom uzneseniam podal sťažovateľ odvolania, o ktorých krajský súd 29. mája 2008 rozhodol tak, že uznesenie o nepripustení zmeny potvrdil a uznesenie o zastavení konania proti žalovanému v 3. rade, keďže neboli splnené podmienky na potvrdenie ani na zmenu rozhodnutia, zrušil. Po vrátení spisu okresnému súdu tento 30. septembra 2008 rozhodol o prerušení konania až do právoplatného skončenia dedičského konania po zomrelom žalovanom v 3. rade. O podanom odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o prerušení konania nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne rozhodnuté.

Ústavný súd na základe opísaného priebehu konania, tak ako to vyplýva aj z chronológie úkonov okresného súdu uvedenej v časti II tohto nálezu, konštatuje, že postup okresného súdu v niektorých obdobiach konania nebol vždy efektívny a sústredený a napokon bol poznačený aj viacerými krátkodobými obdobiami nečinnosti. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným

prieťahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. „Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol“ (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04).

Okresný súd vo svojom vyjadrení pripustil, že k objektívnemu predĺženiu konania došlo „*dlhším onemocnením zákonného sudcu*“ (jún a júl 2006, pozn.), ako aj potrebou zákonnej sudkyne „*riešiť ďalšie naliehavé, záhlhavé alebo neodkladné kauzy po návrate z polročnej stáže na nadriadenom súde*“.

Ústavný súd konštatuje, že skutočnosti okresným súdom uvedené ako príčiny možných prieťahov v označenom konaní (stáž sudcu na nadriadenom súde, resp. oboznamovanie sa a vybavovanie urgentných vecí po návrate zo stáže) nemohol akceptovať. Vychádzal pritom z ustálenej judikatúry ústavného súdu v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorej také skutočnosti nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 145/02, IV. ÚS 381/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 193/2004 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom a konanie nebolo do dňa vydania tohto rozhodnutia právoplatne prerušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 659,70 € (50 000 Sk) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na to, že vzniknuté prietahy v postupe okresného súdu vyvolali u neho „*psychický stav neistoty a očakávania*“, kedy mu bude priznaná náhrada škody, ktorá mu bola spôsobená, a negatívne ovplyvnila nielen jeho majetkovú i nemajetkovú sféru, ale aj jeho podnikateľské aktivity.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto

prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 10 C 193/2004 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 700 € (21 088,20 Sk) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. S. J. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 632,54 € (19 056 Sk).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 105,42 € (3 176 Sk), t. j. spolu 210,85 € (6 352 Sk), čo spolu s režijným paušálom 2 x 6,31 € (190 Sk) (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 223,46 € (6 732 Sk). Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 265,92 € (8 011,08 Sk).

Podanie právneho zástupcu sťažovateľa doručené ústavnému súdu 26. januára 2009 označené ako „*Stanovisko k vyjadreniu Okresného súdu Poprad k ústavnej sťažnosti...*“ nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2009